

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/64/2025
Identifikačné číslo spisu:	2121012178
Dátum vydania rozhodnutia:	14.01.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Klemanič
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:2121012178.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Emila Klemaniča a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Martina Ľuptáka, PhD., MBA, na neverejnom zasadnutí konanom 14. januára 2026 v Bratislave, v trestnej veci obvinenej Z. Š. pre obzvlášť závažný zločin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d), ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona o dovolaní menovanej podanom proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/47/2023, z 19. októbra 2023

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinenej Z. Š. o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 3T/43/2021, z 9. marca 2023, v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Trnava, sp. zn. 3T/43/2021, z 15. marca 2023 bola obvinená Z. Š.Ľ. uznaná za vinnú zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d), ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, ktorého sa dopustila na tom skutkovom základe, že:

„minimálne od novembra 2020 na presne nezistených miestach v Hlohovci si od presne nezistených osôb a nezisteným spôsobom zaobstarávala metamfetamín - pervitín, ktorý u seba bez povolenia prechovávala a následne na území mesta Hlohovec a Leopoldov predávala ďalším osobám, a to B. N., N. Š. a W. B., ako aj ďalším doposiaľ presne nestotožneným osobám, pričom obžalovaná si v presne nezistenom čase, nezisteným spôsobom zaobstarala a od presne nezisteného času najneskôr však do 19.30 hod. dňa 21.04.2021 bez povolenia prechovávala v osobnom motorovom vozidle zn. Alfa Romeo 156, modrej metalízy, evidenčného čísla K.-XXXCI, VIN: E., ktoré sa odstavené nachádzalo na ul. E. v K., ktorého vlastníkom je B. N., metamfetamín - pervitín, ktorý bol uložený na rôznych miestach vo vozidle, vrátane kabelky obžalovanej, pričom dňa 21.04.2021 bola vykonaná prehliadka osobného motorového vozidla zn. Alfa Romeo 156, modrej metalízy, evidenčného čísla K.-XXXCI, VIN: E., pri ktorej boli zaistené stopy, a to konkrétne zatavená striekačka s modrým piestom a zbytkom obsahom bielej kryštalickej látky, PVC sáčik s hnedou kryštalickou látkou, čierne plastové púzderko s obsahom 1

sáčik s hnedou kryštalickou látkou, 1 sáčik s bielou kryštalickou látkou, 1 alobalová skladačka, 1 alobalová skladačka s neznámym obsahom, 1 vrchná časť striekačky, pričom bolo zistené, že zaistené stopy obsahujú kryštalický materiál o celkovej hmotnosti 296 mg s priemernou koncentráciou 58,7 % hmotnostných metamfetamínu, obsahujúce 174 mg absolútneho metamfetamínu, ktorých celková hodnota v Trnavskom kraji v 2. štvrtroku 2021 je 16,28 Eur, pričom v zmysle Zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov je metamfetamín zaradený do II. skupiny psychotropných látok.“

Za to bol obvinenej Z. Š. uložený podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona s poukazom na § 36 písm. l) Trestného zákona, § 37 písm. m) Trestného zákona, § 38 ods. 2 Trestného zákona, § 42 ods. 1 Trestného zákona, § 41 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Trestného zákona per analogiam trest odňatia slobody vo výmere 7 (sedem) rokov a 6 (šesť) mesiacov; pričom podľa § 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona bola na výkon uloženého trestu zaradená do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona súd zrušil výrok o treste uložený rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 8T/41/2021, z 25. januára 2022, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/41/2022, z 24. novembra 2022, právoplatným 24. novembra 2022, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Podľa § 73 ods. 2 písm. d) Trestného zákona jej súd uložil ochranné protitoxikomanické liečenie ambulantnou formou a podľa § 76 ods. 1, § 77 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c) Trestného zákona v spojení s § 78 ods. 1 Trestného zákona ochranný dohľad v trvaní 2 (dva) roky. Zároveň jej súd podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona uložil trest prepadnutia vecí, a to:

- sáčik s neznámou kryštalickou látkou - stopa č. 2,
- zatavená striekačka s modrým piestom - stopa č. 1,
- puzdro so sáčikmi, alobalovou skladačkou - stopa č. 3,
- mobilný telefón zn. NOKIA, čiernej farby,
- mobilný telefón zn. NOKIA, strieborno-čiernej farby bez zadného krytu.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací na podklade odvolania prokurátora a obvinenej rozhodol rozsudkom, sp. zn. 5To/47/2023, z 19. októbra 2023 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok súdu 1. stupňa vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu. Podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvinenej uložil podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona účinného do 30. apríla 2022 s použitím § 36 písm. l), § 37 písm. m), § 38 ods. 2, § 42 ods. 1 a § 41 ods. 2 Trestného zákona účinného do 30. apríla 2022 súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 10 (desať) rokov; pričom podľa § 48 ods. 4 Trestného zákona účinného do 30. apríla 2022 bola na výkon trestu odňatia slobody zaradená do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona súd zrušil výrok o treste uložený rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 8T/41/2021, z 25. januára 2022, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/41/2022, z 24. novembra 2022, právoplatným 24. novembra 2022, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Podľa § 76 ods. 1, § 77 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c) účinného do 30. apríla 2022 Trestného zákona v spojení s § 78 ods. 1 Trestného zákona jej súd uložil ochranný dohľad v trvaní 2 (dva) roky. Zároveň jej súd podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona uložil trest prepadnutia vecí, a to:

- sáčik s neznámou kryštalickou látkou - stopa č. 2,
- zatavená striekačka s modrým piestom - stopa č. 1,
- puzdro so sáčikmi, alobalovou skladačkou - stopa č. 3,
- mobilný telefón zn. NOKIA, čiernej farby,
- mobilný telefón zn. NOKIA, strieborno-čiernej farby bez zadného krytu.

Proti rozsudku krajského súdu podala obvinená Z. Š. prostredníctvom ustanoveného obhajcu JUDr. Dalibora Kuciaňa dovolanie s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu], § 371 ods. 1 písm. h) [bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa] a § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku

[rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

Obvinená v dovolaní v podstate namietala:

„Podstata Rozsudku KS TT spočíva na vnútorne rozpornom prístupe k dôvodom, pre ktoré zrušil 1. rozsudok a k dôvodom, ktoré ho viedli k uloženiu zvýšeného trestu, keď vypočutie svedka B. považoval najskôr za rozhodujúce pre určenie kvalifikačného znaku, ktorý je súčasťou skutkovej ako aj právnej vety (na viacerých osobách) a jeho nevypočutie dokonca za porušenie práva na obhajobu a na strane druhej považoval (stotožnením sa s odôvodnením doplnenia dôvodov odvolania prokurátorom) vyhlásenie o vine odsúdenou za 'dožadovanie sa' tých istých 'výhod', aké majú obžalovaní, ktorí takéto vyhlásenie urobia (len) pred začatím dokazovania viny.

V neposlednom rade ku vyhláseniu o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, odsúdená uvádza, že ani vyhlásenie o vine na začiatku hlavného pojednávania, po prednesení obžaloby, negarantuje pre obžalovaného mimoriadne zníženie trestu, ako sa vlastne snaží odvolací súd podsunúť, pretože mimoriadne zníženie trestu, i podľa stanoviska, súd môže aplikovať, nemá teda túto povinnosť, a už vôbec nie (len) po vyhlásení viny a (len) po prednesení obžaloby.

Tu je potrebné zdôrazniť, že vo vzťahu ku preukázaniu kvalifikačného znaku podľa § 138 písm. j) Trestného zákona sa nevykonalo žiadne dokazovanie, dokonca súd prvého stupňa rezignoval na vykonanie všetkých dostupných prostriedkov k vypátraniu a zisteniu pobytu svedka, resp. nevyvinul snahu v potrebnom rozsahu pre zabezpečenie a vykonanie kontradiktórneho procesu, čím i porušil právo odsúdenej na obhajobu a zároveň riadne nezistil skutkové znaky spáchaného trestného činu, najmä znaku, ktorý podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby.

Práve vyhlásením o vine (i) k tejto časti odsúdená naplnila nielen 2 poľahčujúce okolnosti, ale objektívne očakávala, i pri návrhu prokurátora na prijatie jej vyhlásenia na hlavnom pojednávaní, že benefit, spočívajúci v mimoriadnom znížení trestu jej bude priznaný, ktorý paradoxne priznal súd prvého stupňa. O to viac odsúdená považuje postup prokurátora (podanie odvolania) za celej situácie a dôkazného stavu minimálne za nečestný, ktorý aproboval, v podstate, i odvolací súd.

Odvolací súd len lakonicky a v rozpore s povinnosťou riadne a presvedčivo zdôvodniť svoje rozhodnutie, uviedol, že '...podmienky na mimoriadne zníženie trestu neboli splnené, ani obhajoba nepoukazovala na žiadne skutočnosti, ktoré by bolo možné podradiť pod pomery páchatel'a alebo okolnosti prípadu, tak významné, ktoré by odôvodnili taký postup...', napriek tomu, že tieto boli obhajobou nielen tvrdené, ale súdom prvého stupňa i zistené a plne odôvodnené (nielen strana 7. a nasl. 2. rozsudku, ale tieto sú a boli odvolaciemu súdu zrejmé, keď tieto sám uviedol v bode 12. Rozsudku KS TT).

Odsúdená súčasne tvrdí, že postupom, rozhodnutím a najmä odôvodnením, ktoré je jednak v rozpore s výrokom rozhodnutia, a jednak nepreskúmateľné, došlo k porušeniu i ďalších kogentných ustanovení Trestného poriadku a Trestného zákona, ktorých výsledkom je, že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, a to vôbec v možnosti sa brániť proti kvalifikačnému znaku, ktorý podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, keď prokurátor neprodukoval v konaní pred súdom (dokonca ani v prípravnom konaní) žiaden dôkaz, ktorý by tento kvalifikačný znak vôbec mohol nielen tvrdiť, ale i preukázať.

Napriek tomu účelovo nadkvalifikoval trestný čin tak, aby odsúdenú primäl k urobeniu vyhlásenia o vine (ktorá sa objektívne spoliehala na benefit, ktorý predpokladá Trestný poriadok, o to viac keď 1. rozsudkom jej bol uložený trest až 12 rokov), bez ohľadu na štádium konania, a následne, nečestne podal odvolanie do výroku o treste uvedomujúc si, že sa odsúdená priznala ku skutku, ako bol opísaný a účelovo nadkvalifikovaný v obžalobe (v uznesení o vznesení obvinenia nevynímajúc).

Ako vyplýva zo skutkovej vety, odsúdenej sa kládla vina za trestný čin spáchaný závažnejším spôsobom, na viacerých osobách a podľa názoru odsúdenej išlo len o účelovú nadkvalifikáciu trestného činu bez akéhokoľvek dôkazu.

Odsúdená tvrdí, že jej takouto nezákonnou konštrukciou možného páchania trestného činu na viacerých osobách bolo zmarené navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jej obhajobu, pretože nie je možné sa brániť proti hypotézam a vôbec poskytovať dôkazy na vyvrátenie neexistujúcej skutočnosti.

Vo vzťahu ku nadkvalifikácii trestného činu, ktorý sa odsúdenej kládol za vinu, sme presvedčení, že

prokurátor zneužil svoje postavenie, aby dosiahol neférový výsledok, pretože z vyššie uvedeného je zrejmé, že podal obžalobu bez dostatočných dôkazov (najmä ku kvalifikačnému znaku podmieňujúceho vyššiu trestnú sadzbu), čím vytvoril, najmä po nezákonnom a zrušenom 1. rozsudku, pre porušenie práva na obhajobu, na odsúdenú tlak na jej priznanie.

Prijatím vyhlásenia odsúdenej súdom, ktorého prijatie navrhol sám prokurátor, tak prokurátor dosiahol stav, že účelovým nadkvalifikovaním skutku v podstate prinútil úskokom odsúdenú sa priznať.

Je zrejmé, že dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu (R 47/2008).

Odsúdená tvrdí, že tomu tak v jej trestnej veci nebolo, pretože, ak urobila vyhlásenie o vine, prokurátor nemohol navrhnúť toto vyhlásenie prijať a súd nemohol toto vyhlásenie prijať, keď je zrejmé, že odsúdená urobila vyhlásenie o vine za skutok, ktorý obsahoval vymyslený a prokurátorom nepreukázaný kvalifikačný znak, dokonca ani po 'rozsiahlom dokazovaní' a zrušujúcom uznesení. Súd nemôže automaticky prijímať vyhlásenie (a už vôbec nie prokurátor navrhnúť jeho prijatie), ak mu je zrejmé, že by prijal vyhlásenie o vine za skutok, ktorý nezodpovedá znakom kvalifikovanej podstaty žalovaného trestného činu. Akékoľvek priznanie nezbavuje súd a ani prokurátora povinnosti konať zodpovedne, čestne a najmä zákonne.

Odsúdená tvrdí, že svojim vyhlásením, podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku súčasne napomohla súdu pri objasňovaní jej trestnej činnosti, neodvolateľne (čoho si musel byť prokurátor vedomý, preto, i z dôvodu dôkaznej núdze navrhol vyhlásenie prijať) prijala všetky právne účinky uznania viny (dokonca) bez toho, aby bolo akýmkoľvek spôsobom predznamenané rozhodnutie súdu o druhu a výške uloženého trestu, pričom opakovane odkazuje na stanovisko, ktoré však s poukazom na skôr uvedené v podstate vo svojom 2. rozsudku súd a aj odvolací súd odignorovali, keďže nepriznali (nezistili) ďalšiu poľahčujúcu okolnosť, ktorá je s poukazom na stanovisko zrejmá.

Súd síce predmetné stanovisko v 2. rozsudku uvádza, avšak len vo vzťahu k mimoriadnemu zníženiu trestu v prospech odsúdenej, avšak nie ku priznaniu ďalšej poľahčujúcej okolnosti v prospech odsúdenej, pričom odvolací súd mimoriadne zníženie trestu v prospech odsúdenej bez relevantných a zrozumiteľných dôvodov odmietol (a trest nepreskúmateľne zvýšil), a ku priznaniu ďalšej poľahčujúcej okolnosti, ktorá vyplýva zo stanoviska, a ktorá podstatne mení rozsah trestnej sadzby, sa nezmienil vôbec.

Nie je zrejmé, prečo už súd poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Trestného zákona v prípade prijatia vyhlásenia obžalovaného o uznaní viny podľa § 257 ods. 1 písm. b) alebo písm. c) Trestného poriadku nezistil a túto v podstate vylúčil, a to nesprávnou aplikáciou stanoviska zjednocujúceho výklad a aplikáciu hmotnoprávnych ustanovení § 36 písm. n) a l) Trestného zákona, keď súd poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Trestného zákona pravdepodobne považoval (len) ako súčasť poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Trestného zákona, čím však odňal odsúdenej právo na spravodlivý proces, ktorého súčasťou je i právo na riadne, zrozumiteľné a presvedčivé odôvodnenie rozsudku s aplikáciou všetkej dostupnej a známej judikatúry.

V trestnej veci odsúdenej teda nenastal stav, že súd prvého stupňa mimoriadne neznižil trest, odsúdená podala odvolanie, argumentujúc stanoviskom, a odvolací súd by jej odvolanie zamietol odôvodňujúc, že mimoriadne zníženie trestu, podľa stanoviska, je možnosťou súdu, a nie jeho povinnosťou. Len v tomto prípade by mal odvolací súd pravdu a jeho odôvodnenie by bolo rovnaké ako v jeho Rozsudku KS TT. Keďže nejde o prípad podľa prvej vety tohto bodu, rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne a jeho odôvodnenie nepreskúmateľné, pričom odsúdená doposiaľ nevie, na základe akého racionálneho a zákonného dôvodu došlo ku zmene a ku neaplikácii inštitútu mimoriadneho zníženia trestu, keďže boli splnené všetky zákonné podmienky a predpoklady na tento postup, čo súd prvého stupňa i jasne, určito a zrozumiteľne odôvodnil.“

Obvinená Z. Š.R. navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky, po vyslovení porušenia zákona, zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj chybné konanie, ktoré tomuto rozsudku predchádzalo a prikázal, aby odvolací súd vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Následne obvinená prostredníctvom ustanoveného obhajcu doplnila dovolanie nasledovne:

„Tvrdíme, že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu (§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku), i pri skončení vyšetrovania, nezákonným postupom nielen zo strany vyšetrovateľa (i prokurátora vykonávajúceho dozor nad zákonnosťou v prípravnom konaní), ale i zo strany Okresného súdu Trnava (ďalej len 'súd' alebo 'súd prvého stupňa'), ako i zo strany odvolacieho súdu, keď odignorovali zjavné porušenie práva na obhajobu zjavným porušením § 208 ods. 1 Trestného poriadku orgánmi činnými v trestnom konaní.

Vyšetrovateľ listom (upovedomením) zo dňa 22.09.2021, označeným ako 'upovedomenie o úkone - zaslanie', upovedomil obvineného a obhajcu tak, že: 'Týmto Vás upovedomujem o tom, že v trestnej veci obv. Z. Š.L., sa uskutoční nasledovný úkon: - dňa 30.09.2021 od 13:30 hod. - preštudovanie vyšetrovacieho spisu. Adresa úkonu: Ústav na výkon trestu odňatia slobody, Vašinova 124/59, Nitra.'

Predmetné upovedomenie však nie je upovedomením, ktoré predpokladá, a najmä od policajta vyžaduje zákonné ustanovenie § 208 ods. 1 Trestného poriadku.

Je zrejmé, že policajt neumožnil a ani neupozornil, ani odsúdenú a ani jej obhajcu, na ich právo podať návrhy na doplnenie vyšetrovania, a to najmenej tri dni vopred (upozornení neboli vôbec).

Pri 'upovedomení o úkone - zaslanie' zo dňa 22.09.2021 sa nachádza doklad o upovedomení o tomto práve (preštudovanie vyšetrovacieho spisu), a to dňom 22.09.2021, avšak nejde o doklad, ktorý by bol verejnou listinou (doručenkou), pretože idenepripustne len o fotokópiu.

Tento doklad tak nepotvrdzuje a ani nemôže potvrdzovať pravdivosť toho, čo sa v ňom má osvedčovať a/alebo potvrdzovať, teda že by bola odsúdená práve v tento deň (22.09.2021; tento dátum tam ani nebol zo strany odsúdenej napísaný) o možnosti preštudovať spis upozornená.

Upozornená v tento deň ani nemohla byť, pretože v tento deň nebol vyšetrovateľ na adrese Ústavu na výkon trestu odňatia slobody, Vašinova 124/59, Nitra a z pochopiteľných dôvodov ani odsúdená nemohla byť v sídle Krajského riaditeľstva PZ v Trnave.

Ak bola odsúdená upozornená na možnosť preštudovať vyšetrovací spis a uplatnenie si tohto práva jej malo byť umožnené, tak až 30.09.2021, teda v deň tohto úkonu trestného konania, keď až bol vyšetrovateľ s odsúdenou, teda určite nie 3 dni vopred. Upovedomenie odsúdenej o týchto dvoch základných obhajobných práv garantovaných v § 208 ods. 1 Trestného poriadku, považoval vyšetrovateľ neprípustne len za formalitu a význam tohto inštitútu nebol a ani nemohol byť reálne a v plnom rozsahu naplnený.

Dňa 30.09.2021 tak došlo ku zrejmemu účelovému antedatovaniu údajného upovedomenia o možnosti preštudovania spisu (ku umožneniu uplatnenia si práva podať návrhy na doplnenie vyšetrovania nemožno ani hovoriť), a to spätne dňom 22.09.2021, čo je v trestnom práve a v trestnom konaní neprípustné a nezákonné.

Policajt svoju pozornosť zamerlal výlučne len na jedno z dvoch práv garantovaných obvinenému a obhajcovi zákonným ustanovením § 208 ods. 1 Trestného poriadku, a to (len), i to údajne, na právo obvineného a obhajcu preštudovať spis, i to bez poučenia o možnosti sa tohto práva vzdať, čo je zrejmé i zo samotného listu zo dňa 22.09.2021. Ich právo na podanie návrhov na doplnenie vyšetrovania obvinenému a obhajcovi vyšetrovateľ poprel a ani ich vôbec na toto ich právo neupozornil, pričom odsúdená o práve preštudovať vyšetrovací spis nemohla byť, z dôvodov uvedených vyššie, ani upovedomená (riadne, zákonne a preukázateľne) 3 dni vopred.

Z uvedeného vyplýva, že už v prípravnom konaní došlo k závažnej procesnej chybe, a to v zjavnom porušení práva na obhajobu, v neumožnení a v neupozornení obvineného a obhajcu na riadne a zákonné uplatnenie práva preštudovať vyšetrovací spis a rovnako i na riadne a zákonné uplatnenie práva podať návrhy na doplnenie vyšetrovania a na tieto práva (ako súčasť práva na obhajobu) neboli upozornení nielen tri dni vopred, ale vôbec a vôbec neboli poučení o možnosti sa týchto práv vzdať, ktorých sa ani nevzdali.“

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka, ktorá uviedla:

„Pokiaľ ide o vecné dôvody podaného dovolania, tak ako boli prezentované ustanoveným obhajcom odsúdenej Z. Š., uvádzam, že tieto nie sú naplnené, nakoľko odsúdená v podanom dovolaní neuviedla žiadne také skutočnosti, ktoré by opodstatňovali tak významný zásah do právoplatnosti súdnych rozhodnutí (ako jedného z podstatných pilierov právnej istoty a právneho štátu), akým je ich zrušenie a znovunastolenie právnej neistoty spočívajúcej v stave neskončeného trestného stíhania.

In concreto, pokiaľ ide o dovolateľkou prezentovanú argumentáciu, uvádzam, že kruciálna námietka

spočívajúca v neaplikácii ustanovenia § 39 Trestného zákona krajským súdom neobstojí, a to z dôvodu, že ide jednak (už zo samého názvu daného inštitútu) o mimoriadne zníženie trestu, a teda aplikované má byť naozaj len v mimoriadnych situáciách, ktoré si to svojou povahou vyžadujú. Navyše, sám Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací opakovane judikuje, že ide o fakultatívny inštitút, ktorý súd môže, no nemusí aplikovať, a samotné neaplikovanie mimoriadneho zníženia trestu nezakladá žiaden z dovolacích dôvodov, a teda nie je ani dôvodom pre zrušenie právoplatného súdneho rozhodnutia v dovolacom konaní.

Čo sa týka námietky spočívajúcej v tom, že krajský súd jej napriek učinému vyhláseniu o vine nepriznal i poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Trestného zákona, je potrebné uviesť, že predmetná poľahčujúca okolnosť by vyžadovala aktívnu participáciu odsúdenej, a to najmä v podobe jej spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní v štádiu prípravného konania, a teda nemožno ju priznať len z dôvodu, že odsúdená až následne - po zrušení prvého odsudzujúceho rozsudku okresného súdu odvolacím súdom vyhlásila, že je vinná zo spáchania skutku kladeného jej obžalobou za vinu. Je zrejmé, že po predchádzajúcom vykonaní celého hlavného pojednávania a vynesenia odsudzujúceho rozsudku, ktorý bol v odvolacom konaní krajským súdom zrušený z dôvodu potreby vykonania ďalšieho dokazovania, bolo zrejmé, že toto vyhlásenie učinila pod ťarchou dôkaznej situácie a zo zisťného motívu. Z tohto dôvodu krajský súd postupoval správne, keď jej ani mimoriadne neznižil trest aplikáciou ustanovenia § 39 Trestného zákona, ani nepriznal poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Trestného zákona. Na dôvažok sa žiada uviesť už len to, že i v zmysle obhajcom citovaného stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu samotné priznanie obžalovaného nemôže byť poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm. n) Trestného zákona [R 44/2017].

Nie je možné sa stotožniť s argumentáciou dovolateľky, že súd prvého resp. druhého stupňa jej mal priznať aj poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Trestného zákona. V tejto súvislosti pripomínam, že napomáhanie páchatel'a pri objasňovaní trestnej činnosti príslušným orgánom predpokladá aktívnu účasť páchatel'a predovšetkým uvedením všetkých rozhodujúcich skutkových okolností trestného činu, pričom hodnotenie významu tejto poľahčujúcej okolnosti závisí od toho, aké iné možnosti, okrem pomoci páchatel'a, mali orgány činné v trestnom konaní na objasnenie trestného činu. Z obsahu spisu nevyplýva, že by odsúdená vyvinula aktívnu účasť na iných dôkazných úkonoch, než je jej výsluch. Skutočnosť, že odsúdená na hlavnom pojednávaní urobila vyhlásenie, že je vinná zo žalovanej trestnej činnosti, avšak až po tom, čo súd prvého stupňa kompletne a v celom rozsahu vykonal dokazovanie na hlavnom pojednávaní a až po vrátení trestnej veci okresnému súdu na podklade podaného odvolania, ešte samo o sebe nezakladá dôvodnosť priznania označenej poľahčujúcej okolnosti. Krajský súd odsúdenej priznal poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. l) Trestného zákona a teda nie je možné jej vyhlásenie zohľadniť duplicitne tak, ako sa domáha odsúdená.

Priznanie sa je teda (za ďalej uvedených okolností) poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm. l) Trestného zákona. Aby bolo možné zohľadniť v prospech páchatel'a aj poľahčujúcu okolnosť podľa písmena n) naposledy označeného ustanovenia, musí k samotnému priznaniu pristúpiť uvedenie údajov, ktoré umožňujú vytvoriť si komplexnejší obraz o okolnostiach činu, o účasti ďalších osôb na jeho spáchaní, poprípade aktívna účasť odsúdenej na iných dôkazných úkonoch, než je jej výsluch (rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, preverka výpovede na mieste činu). Taká súčinnosť musí byť poskytnutá orgánom prípravného konania, nakoľko už tie musia objasniť čin do tej miery, aby mohla byť podaná obžaloba alebo návrh na schválenie dohody o vine a treste. Súd potom prejednáva vec ako spor medzi obžalobou a obhajobou podľa zásad kontradiktórneho procesu, avšak objasňovanie (v zmysle zistenia skutkového stavu veci) je doménou orgánov činných v trestnom konaní podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku. Preto samotné priznanie odsúdenej nemôže byť poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm. n) Trestného zákona.

Čo sa týka námietky odsúdenej, že vo vzťahu ku kvalifikačnému znaku spáchania trestného činu závažnejším spôsobom konania - na viacerých osobách podľa § 138 písm. j) Trestného zákona nebolo vykonané žiadne dokazovanie, je potrebné upozorniť na skutočnosť, že na začiatku hlavného pojednávania (po predchádzajúcom zrušení odsudzujúceho rozsudku krajským súdom a vrátení veci na nové prejednanie a rozhodnutie) odsúdená v procesnom postavení obžalovanej učinila vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, a síce že je vinná zo spáchania skutku tak, ako sa jej klade za vinu v obžalobe, pričom následne odpovedala 'áno' na všetky otázky v zmysle ustanovenia § 257 ods. 5 Trestného poriadku, pričom bola i poučená o následkoch súdom prijatého vyhlásenia o vine podľa § 257

ods. 8 Trestného poriadku. V kontexte uvedeného je potrebné uzavrieť, že vyhlásenie odsúdenej o vine bolo učené v súlade so všetkými procesnými požiadavkami v zmysle Trestného poriadku, z čoho plynie jednak záver, že sa dokazovanie v rozsahu, v akom bola uznaná vina, nevykoná, ako i to, že takto prijaté vyhlásenie o vine nie je napadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, na ktorého podanie je ale oprávnený výlučne minister spravodlivosti. Napokon, pokiaľ ide o dovoláciu námietku odsúdenej spočívajúcu v tom, že nemala byť dostatočne upovedomená o záverečnom preštudovaní spisu spolu s upozornením, že má možnosť predložiť návrhy na doplnenie dokazovania, je potrebné poznamenať, že dovolanie nemožno podať z akéhokoľvek dôvodu zakladajúceho porušenie práva na obhajobu, ale musí ísť o porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom. Zastávam názor, že uvedené nie je možné vyhodnotiť ako porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom, a to i poukazom na skutočnosť, že odsúdená už vtom čase bola zastúpená obhajcom ako kvalifikovaným zástupcom, ako i na skutočnosť, že následne v priebehu hlavného pojednávania mala odsúdená (v procesnom postavení obžalovanej) právo navrhnúť dôkazy, a teda sanovať toto prípadné pochybenie vyšetrovateľa Policajného zboru. Rovnako mohla kedykoľvek do vyšetrovacieho spisu nahliadať. Nemožnosť napádať v prípade vyhlásenia odsúdenej o vine chyby prípravného konania ako porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom, a teda naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Uvedené vyplýva napokon i z konštantnej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý k tejto otázke uvádza: Ak súd prijme vyhlásenie obžalovaného o vine alebo o tom, že nepopiera spáchanie skutku, podľa § 257 ods. 8 Trestného poriadku, dokazovanie v rozsahu, v akom obžalovaný jeho spáchanie priznal, resp. nepoprel, nevykonáva, a teda medzi prípadným porušením práva na obhajobu v prípravnom konaní a rozhodnutím o vine vydaným na základe takto prijatého vyhlásenia nie je daná príčinná súvislosť. V dovolaní, ktoré možno v tomto prípade podať len z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, t. j. ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu, tak môže dovolateľ úspešne namietať len chyby, ku ktorým došlo v súdnom konaní, v rámci ktorého obžalovaný predmetné vyhlásenie urobil. Najmä to, že obžalovaný nemal na hlavnom pojednávaní obhajcu, hoci išlo o dôvod povinnej obhajoby, resp. že nebol riadne poučený o následkoch vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 písm. b) alebo c) Trestného poriadku, a to v rozsahu podľa § 257 ods. 5 a 8 Trestného poriadku, alebo že pred prijatím takéhoto vyhlásenia súd riadne nezisťoval skutočnosť podľa § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g) a h) Trestného poriadku. [R 53/2021-11].“

Prokurátorka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c) dovolanie obvinenej Z. Š. odmietol.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku) prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na podanie dovolania (§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že podané dovolanie spĺňa obligatórne náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že dôvody dovolania nie sú splnené.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, pričom nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku. V porovnaní s dôvodmi, ktoré opodstatňujú podanie odvolania, sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie. Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť súdneho rozhodnutia v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Preto sú možnosti podania dovolania - vrátane dovolacích dôvodov - striktne obmedzené, aby sa potenciálne „širokým“ uplatnením tohto

mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala v rámci konania pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inšancia a dovolanie nebolo chápané len ako ďalšie odvolanie.

Najvyšší súd nazretím do príslušnej časti predloženého spisu zistil, že okresným súdom bolo na hlavnom pojednávaní konanom 9. marca 2023, po poučení v zmysle § 257 ods. 1 Trestného poriadku prijaté vyhlásenie obvinenej, že je vinná zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe podľa § 257 ods. 1 písm. b) s odkazom na ods. 7 naposledy označeného ustanovenia Trestného poriadku (viď č. 569 - 570 spisu). Pred samotným vyhlásením o vine obvinená vzala na vedomie, že súdom prijaté vyhlásenie o vine je neodvolateľné a nenapadnuteľné odvolaním. Prejavom vôle v podobe vyhlásenia o vine sa obvinená legitímne a bez nátlaku rozhodla, že sa vo svojej podstate vzdáva práva podať odvolanie voči výrokom súdu prvého stupňa týkajúcich sa uznania viny.

Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 9. marca 2023 vyplýva, že prokurátor a obvinená si ponechali lehotu na podanie odvolania a následne podala obvinená, ako aj prokurátor odvolanie proti výroku o treste. Z predloženého spisu vyplýva a je zrejmé, že proti výroku o vine nepodala odvolanie žiadna strana konania. V dôsledku toho sa tieto výroky stali právoplatné a predmetom odvolacieho konania bol len prieskum výroku o treste. V súlade s § 257 ods. 5 Trestného poriadku pristúpil najvyšší súd v tomto rozsahu (v rozsahu výroku o vine) k prieskumu (ne)splnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť možností medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia. Tento dovolací dôvod možno úspešne uplatňovať len vtedy, ak právo na obhajobu bolo porušené zásadným spôsobom.

Zásada „práva na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby podliehajúce všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na

obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

V úzkej spojitosti s právom na obhajobu treba vnímať právo strany na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo strany na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia spočíva v troch nasledujúcich a vzájomne sa dopĺňajúcich rovinách:

- a) je korelátom práva účastníka konania prednášať návrhy, argumenty a námietky, aby na tieto dostal od súdu náležitú odpoveď,
- b) predstavuje jednu zo záruk, že „výkon spravodlivosti“ (justice in procedural effect, resp. justice in action) nie je arbitrárny (svojvoľný), nepriehľadný, a že rozhodovanie verejnej moci je kontrolované verejnosťou,
- c) vytvára predpoklad pre účinné uplatnenie opravných prostriedkov, ktoré má strana konania k dispozícii.

Napriek nespornému významu vyššie rozvedeného práva strany trestného konania na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia nejde o právo absolútne. Povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie nemožno interpretovať v tom zmysle, že by zahŕňalo podrobnú odpoveď na každý argument strany konania (Van Hurk v Holandsko, resp. Ruiz Torija v Španielsko). Podstatnou je v tejto súvislosti povinnosť súdu vyhodnotiť a v odôvodnení rozhodnutia zareagovať na hlavné námietky účastníka konania (Donadze v Gruzínsko) a riadne posúdiť tvrdenia, argumenty a dôkazy predložené stranou konania (opätovne napr. Van Hurk v Holandsko). Na podklade takéhoto postupu súdu je potom možné posúdiť, či bolo konanie ako celok spravodlivé. Mlčanie odvolacieho súdu ohľadom zákonnosti odmietnutia vykonania dôkazov navrhnutých obvineným odporuje myšlienke spravodlivého procesu (Krasulya v Rusko).

Dovolací súd nemôže skúmať hodnotenie dôkazov, ako ani „kvalitatívnu správnosť“ úvah súdov nižších stupňov vo vzťahu k dostatočnosti dôkazného podkladu pre nimi vnímané zistenie skutkového stavu v miere spoľahlivej a obsahovo spôsobilej pre rozhodnutie vo veci samej. Dovolací súd rovnako nemôže (výnimku predstavuje procesná situácia, ak je dovolateľom minister spravodlivosti; § 371 ods. 3 Trestného poriadku) skúmať a meniť správnosť a úplnosť skutku zisteného práve na podklade už skôr vykonaného hodnotenia dôkazov, ktoré sa realizuje v konaní pred súdmi nižšej inštancie.

Nemožno sa účinne domáhať naplnenia dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v prípade, ak súdom ustálený obsah a rozsah vlastnej úvahy o voľbe použitých dôkazných prostriedkov a hodnotenia z nich získaných výsledkov (tzn. hodnotenia dôkazov) na podklade § 2 ods. 10, resp. ods. 12 Trestného poriadku nevyhovuje predstavám dovolateľa. Ak by totiž záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu vykonaný v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a tak by predstavoval spôsobilý podklad pre dovolací prieskum zo strany najvyššieho súdu (konajúceho v zmysle „iniciačného“ procesného úkonu obvineného ako osoby oprávnenej podať dovolanie v zmysle skôr citovaných ustanovení Trestného poriadku), takýto výklad by odporoval principiálnej viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Trestného poriadku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku treba súčasne chápať aj ako základné interpretačné a napokon i kvalitatívne kritérium pre dovolanie podané niektorou zo strán pôvodného konania - tzv. základného konania predchádzajúcemu podaniu dovolania (§ 369 ods. 2 v spojení s ods. 5 Trestného poriadku). Vyjadruje totiž základné argumentačné pravidlá konania pred dovolacím súdom, ktorých spoločným menovateľom je zákonom a stabilnou judikatúrou ustálený účel takto intencne vymedzeného dovolacieho konania: spravidla výsostné posudzovanie právnych otázok naproti prieskumu skutkových zistení realizovaných skôr vo veci konajúcimi a rozhodujúcimi súdmi. Uvedené je vyjadrením limitácie dovolacieho súdu správnosťou a úplnosťou zistenia skutkového stavu skôr vo veci

konajúcimi súdmi, a tak pretavením princípu, že správnosť a úplnosť zisteného skutku je doménou základného konania, do ktorej môže dovolací súd zasahovať len výnimočne, a to len vtedy, ak dovolanie podá minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného.

S tým plne korešponduje záver, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04).

Najvyšší súd sumarizuje:

V prípade dovolania podaného obvineným nemožno opätovne (nakolko za týmto účelom je obvinenému poskytnutý dostatočne široký priestor v konaní o riadnom opravnom prostriedku - odvolaní) namietat' proti skutkovým zisteniam súdov - ktoré sú založené práve na výsledkoch vykonaného dokazovania v rozsahu, ktorý súd považoval za dostatočný - prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštalácie. V dovolacom konaní nemožno účinne namietat' zvolené, resp. použité dôkazné prostriedky a na ich podklade vykonané hodnotenie dôkazov v intenciách § 2 ods. 10, resp. ods. 12 Trestného poriadku, ak takéto „finálne“ hodnotenie v konečnom dôsledku nevyhovuje predstavám obvineného. Tento kruh viazanosti správnosťou a úplnosťou zisteného skutku sa v tomto kroku uzatvára - práve s poukazom na § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Trestného poriadku.

Z obsahu dovolania vyplýva, že v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinená namietala, že krajský súd sa dostatočne nevysporiadal so všetkými relevantnými skutkovými a právnymi otázkami. Konkrétne namietala, že krajský súd riadne a presvedčivo neodôvodnil uloženie prísnejšieho trestu, ako aj to, že jeho postup bol podľa nej rozporný v súvislosti s dôvodmi, pre ktoré zrušil predchádzajúci rozsudok okresného súdu. Obvinená namietala, že po tom, ako urobila vyhlásenie o vine, neboli vykonané dôkazy zamerané na preukázanie kvalifikačného znaku podľa § 138 písm. j) Trestného zákona, a preto malo dôjsť k porušeniu jej práva na obhajobu. Tvrdila, že k vyhláseniu o vine pristúpila v dôsledku nadkvalifikácie skutku, keďže ako sama v dovolaní uvádza - „prokurátor dosiahol stav, že účelovým nadkvalifikovaním skutku v podstate prinútil, úskokom, odsúdenú sa priznať“, pričom v dôsledku prijatia tohto vyhlásenia jej už následne nebolo umožnené navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jej obhajobu. Napokon, v doplnení dovolania obvinená namietala, že porušenie práva na obhajobu spočíva aj v porušení ustanovenia § 208 ods. 1 Trestného poriadku, keďže ju a ani jej obhajcu policajt v upovedomení o možnosti preštudovať vyšetrovací spis neupozornil na možnosť podania návrhov na doplnenie vyšetrovania a zároveň v tejto súvislosti tvrdila, že zo spisu nevyplýva riadne preukázanie skutočností, že by jej bolo predmetné upovedomenie o možnosti preštudovať vyšetrovací spis doručené.

Vo vzťahu k námietkam obvinenej týkajúcim sa vyhlásenia o vine najvyšší súd zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 9. marca 2023 zistil, že obvinená po predchádzajúcej porade s obhajcom uviedla, že chce urobiť vyhlásenie o vine. Následne súd postupoval v súlade s § 333 ods. 3 písm. c), písm. d), písm. f), písm. g) a písm. h) Trestného poriadku, keď obvinenej položil zákonom predpísané otázky, na ktoré obvinená odpovedala kladne, čím potvrdila dobrovoľné priznanie sa ku skutku tak, ako je kvalifikovaný v obžalobe. Za týchto okolností nemožno akceptovať tvrdenia obvinenej, podľa ktorých mala byť k vyhláseniu o vine akýmkoľvek spôsobom prinútená zo strany prokurátora. Zo spisového materiálu jednoznačne vyplýva, že vyhlásenie o vine bolo urobené počas hlavného pojednávania riadne, v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku, za účasti obhajcu obvinenej a po tom, čo bola obvinená náležite poučená o jeho procesných dôsledkoch. Z uvedených dôvodov najvyšší súd nezistil porušenie práva obvinenej na obhajobu v súvislosti s prijatím jej vyhlásenia o vine.

Najvyšší súd zároveň konštatuje, že následné vyjadrenie prokurátora, ktorým navrhol súdu prijať

vyhlásenie obvinenej o vine predstavuje štandardný procesný postup vyplývajúci z § 257 ods. 6 Trestného poriadku, v rámci ktorého súd zisťuje stanoviská prokurátora, poškodeného a zúčastnenej osoby, pokiaľ sú prítomní na hlavnom pojednávaní. Po vykonaní tohto postupu súd vyhlásenie obvinenej prijal a v súlade s § 257 ods. 8 Trestného poriadku rozhodol, že dokazovanie v rozsahu priznania viny sa nevykoná a že dokazovanie sa obmedzí na otázky súvisiace s výrokom o treste a o ochrannom opatrení. Prijatím vyhlásenia o vine sa obvinená sama vzdala práva navrhovať dôkazy vo vzťahu k otázke svojej viny a jej obhajca následne uviedol, že súhlasia s dokazovaním v rozsahu, aký navrhol prokurátor, teda vo vzťahu k výroku o treste a o ochrannom opatrení.

Najvyšší súd napokon poukazuje aj na skutočnosť, že v podanom odvolaní obvinená žiadala, aby „odvolací súd zhodnotil aj možnosť uloženia trestu odňatia slobody na dolnej hranici trestnej sadzby, upravenej podľa § 39 ods. 4 Trestného zákona. Osobitný kvalifikačný znak trestného činu podľa § 138 písm. j) Trestného zákona bol naplnený na úplne minimálnej hranici (3 osoby)“, čím implicitne potvrdila priznanie sa aj ku kvalifikačnému znaku, ktorého existenciu v dovolaní spochybňuje. Za týchto okolností nie sú námietky smerujúce k nevykonaniu dôkazov na preukázanie kvalifikačného znaku podľa § 138 písm. j) Trestného zákona dôvodné.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu ustanovenia § 208 ods. 1 Trestného poriadku najvyšší súd po preskúmaní vyšetrovacieho spisu zistil, že doručka o prevzatí upovedomenia o možnosti preštudovať vyšetrovací spis zo strany obvinenej sa v spise síce nachádza len vo forme fotokópie, avšak doručenie tohto upovedomenia obhajcovi obvinenej je riadne preukázané doručenkou založenou na č. l. 249 vyšetrovacieho spisu, z ktorej vyplýva jeho prevzatie 22. septembra 2021, teda v zákonom ustanovenej lehote viac ako troch dní pred preštudovaním spisu. Zároveň zo záznamu o preštudovaní vyšetrovacieho spisu vyplýva, že obvinená výslovne uviedla, že jej bol poskytnutý dostatočný čas na oboznámenie sa so spisovým materiálom, pričom návrhy na doplnenie vyšetrovania nemala ani ona ani jej obhajca. Tieto skutočnosti, vrátane dodržania trojdňovej lehoty, obaja potvrdili svojimi podpismi (č. l. 250 vyšetrovacieho spisu). Za týchto okolností nemožno dospieť k záveru, že by tvrdenia uvádzané obvinenou mohli zakladať porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom. Navyše, takto formulovaná námietka ani nebola zo strany obvinenej uplatnená najneskôr v konaní pred odvolacím súdom, ako to predpokladá § 371 ods. 4 Trestného poriadku.

Preto najvyšší súd vyhodnotil argumentáciu obvinenej vzťahujúcu sa k dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú.

Keďže dovolanie obvinenej smeruje aj proti výroku o treste týkajúceho sa tohto skutku, pristúpil najvyšší súd k prieskumu (ne)splnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, nakoľko z obsahu dovolania vyplýva, že obvinená namieta neprimeranú prísnosť uloženého trestu odňatia slobody vo výmere 10 rokov. Tento záver odôvodňuje tvrdením o nesprávnom určení pomeru poľahčujúcich a pritŕžujúcich okolností, poukazujúc na to, že jej vyhlásenie o vine nebolo zohľadnené aj ako poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. n) Trestného zákona a napokon nepriznaním jej mimoriadneho zníženia trestu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa.

Tento dovolací dôvod môže byť naplnený v dvoch alternatívach spočívajúcich v tom, že obvinenému bol uložený

- trest vo výmere mimo zákonnej trestnej sadzby alebo
- taký druh trestu, ktorý trestný zákon nepripúšťa.

Uloženie trestu mimo zákonnej trestnej sadzby sa týka len tých trestov, ktoré majú odstupňovateľnú trestnú sadzbu vymedzenú zákonom - trest odňatia slobody (§ 46 Trestného zákona), trest domáceho väzenia (§ 53 Trestného zákona), trest povinnej práce (§ 54 Trestného zákona), peňažný trest (§ 56

Trestného zákona), náhradný trest odňatia slobody za peňažný trest (§ 57 ods. 3 Trestného zákona), trest zákazu činnosti (§ 61 Trestného zákona), trest zákazu pobytu (§ 62 Trestného zákona), trest zákazu účasti na verejných podujatiach (§ 62 Trestného zákona), trest vyhostenia (§ 65 Trestného zákona).

Uložením trestu mimo zákonnej trestnej sadzby sa rozumie uloženie trestu obvinenému pod minimálne povolenú výmeru trestu ako aj prekročenie maximálne povolenej výmery trestu pri odstupňovateľných druhoch trestov (odňatia slobody, domáceho väzenia, povinnej práce, peňažného trestu, zákazu činnosti, zákazu pobytu a vyhostenia).

Uložením takého druhu trestu, ktorý zákon nepripúšťa, sa rozumie uloženie takých trestov, ktoré popri sebe nemôžu byť uložené - § 34 ods. 7 Trestného zákona, ale aj napríklad uloženie trestu zákazu pobytu za nedbanlivostný trestný čin - § 62 ods. 2 Trestného zákona, uloženie trestu vyhostenia občanovi Slovenskej republiky - § 65 ods. 1 Trestného zákona alebo „podmienky na podmienku“ - § 49 ods. 2 Trestného zákona, či dokonca takého druhu trestu, ktorý v trestnom zákone vôbec nie je uvedený - trest pokánia a podobne.

Z obsahu posudzovaného dovolania vyplýva, že obvinená namieta postup krajského súdu spočívajúci v nepriznaní mimoriadneho zníženia trestu, ku ktorému dospel okresný súd, resp. v nedostatočnom odôvodnení záveru o nesplnení podmienok na jeho použitie. Tým obvinená v podstate namieta neaplikovanie mimoriadneho zníženia trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby podľa § 39 Trestného zákona.

Ustanovenie § 39 ods. 1 Trestného zákona stanovuje, že ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatelia má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatelia neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, možno páchatelovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom.

Najvyšší súd v tejto súvislosti dodáva, že krajský súd sa s otázkou použitia § 39 Trestného zákona náležite a presvedčivo vysporiadal na stranách 10 až 12 napadnutého rozsudku a dostatočne odôvodnil, prečo v posudzovanej veci neboli splnené zákonné predpoklady na mimoriadne zníženie trestu, keď poukázal na to, že samotné vyhlásenie obvinenej o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, urobené až po vyvinutí dôkaznej situácie, nemôže samo o sebe odôvodňovať použitie mimoriadneho zníženia trestu.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku (ako ani žiaden z dovolacích dôvodov v zmysle prvého odseku § 371 Trestného poriadku) nie je naplnený tým, že obvinenej nebol uložený trest za použitia § 39 Trestného zákona, v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný. Pokiaľ totiž súd vymeral trest v rámci nezniženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 Trestného zákona preto nezakladá žiadny dovolací dôvod (R 5/2011).

K námietke obvinenej, že uložený trest odňatia slobody je neprimerane prísny z dôvodu nepriznania poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. n) Trestného zákona, ktorú obvinená odôvodňuje svojím vyhlásením o vine a tvrdenou súčinnosťou pri objasňovaní trestnej činnosti, najvyšší súd uvádza nasledovné:

Otázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne) existencie poľahčujúcich okolností a priťažujúcich okolností je otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacím súdom v prípade, ak tento koná na podklade dovolania podaného obvineným podľa § 371 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku. Opak by platil v prípade, ak by súd vo výroku dovolaním napadnutého rozhodnutia síce konštatoval danosť niekto z týchto okolností, avšak v rozpore s týmto záverom by ju nevzal do úvahy pri ukladaní trestu (pri úprave výmery trestnej sadzby podľa § 38 ods. 2 až 4 Trestného zákona). Len v takom prípade (a za súčasného

splnenia podmienky podľa § 371 ods. 5 Trestného poriadku) by označené pochybenie mohlo zakladať naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia - R 18/2015). Takáto situácia v predmetnej veci nenastala.

Z vyššie citovaného R 18/2015 vyplýva, že dovolací súd nemôže zasahovať do právoplatného rozsudku súdu nižšieho stupňa, pokiaľ ten pri určení druhu trestu a jeho výmery riadne zohľadní ustálený pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich a pritŕžujúcich okolností a rozhodne v súlade s § 38 ods. 2 Trestného zákona.

Súhrnne povedané, dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného zákona je naplnený len podľa jeho explicitného (výslovného) znenia a netýka sa primeranosti výmery uloženého druhu trestu, ak ide o trest, ktorého uloženie zákon v konkrétnej procesnej situácii pripúšťa a tento bol uložený v rámci zákonom ustanovenej výmery. Skôr vyjadrené platí aj „naopak“ (vice versa) - dôvodom dovolania podľa naposledy označeného ustanovenia Trestného poriadku je len uloženie trestu mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo uloženie takého druhu trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa (R 86/2015).

Krajský súd rozhodoval na základe zistenia vyrovnaného pomeru poľahčujúcej okolnosti spočívajúcej vo vyhlásení viny obvinenej a oľutovania trestného činu a pritŕžujúcej okolnosti spočívajúcej v tom, že už bola za trestný čin odsúdená. Napokon, pri správnom zohľadnení všetkých okolností bol obvinenej krajským súdom uložený trest na dolnej hranici zákonom ustanovenej trestnej sadzby v zmysle § 172 ods. 2 Trestného zákona účinného do 30. apríla 2022 s použitím § 36 písm. l), § 37 písm. m), § 38 ods. 2, § 42 ods. 1 a § 41 ods. 2 Trestného zákona účinného do 30. apríla 2022 vo výmere desať rokov. V preskúmvanej trestnej veci bol teda obvinenej uložený taký druh trestu, ktorého uloženie zákon za trestný čin, z ktorého bola uznaná za vinnú, pripúšťa.

Najvyšší súd zdôrazňuje, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ako ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nie sú naplnené tým, že obvinenej bol uložený trest v ňou subjektívne pociťovanej neprimeranej výške. Pokiaľ krajský súd správne aplikoval príslušné ustanovenia Trestného zákona upravujúce ukladanie trestu, tak ako je tomu v posudzovanej trestnej veci obvinenej Z. Š. a trest jej následne vymeral v rámci zákonom upravenej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia (§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku), ani že bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo že bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa (§ 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku).

Nad rámec uvedených úvah považuje najvyšší súd za potrebné osobitne sa vysporiadať aj s argumentáciou obvinenej, ktorá na podporu svojej námietky neprimeranej prísnosti uloženého trestu poukazuje na stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. Tpj 55/2016, z 27. júna 2017. Obvinená z tohto stanoviska vyvodzuje záver o povinnosti súdu priznať jej popri poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Trestného zákona aj poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Trestného zákona, a to na základe prijatia jej vyhlásenia o vine. Takto prezentovaný výklad však nezodpovedá obsahu ani záverom uvedeného stanoviska, ktoré rieši podmienky, za ktorých je možné zohľadniť poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Trestného zákona popri priznaní sa páchatel'a. K uvedenej právnej otázke trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v označenom stanovisku uvádza nasledovný záver, a sice: „Súd po podaní obžaloby rozhoduje spor medzi obžalobou a obhajobou podľa pravidiel kontradiktórneho procesu - objasňovanie (v zmysle zistenia skutkového stavu veci) je doménou orgánov činných v trestnom konaní podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku. Preto samotné priznanie obžalovaného nemôže byť poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm. n) Trestného zákona“. Tento záver je ďalej odôvodnený nasledovne: „Priznanie sa je teda (za ďalej uvedených okolností) poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm. l) Trestného zákona. Aby bolo možné zohľadniť v prospech páchatel'a (procesne ako obvineného) aj poľahčujúcu okolnosť podľa písmena n) naposledy označeného ustanovenia, musí k samotnému priznaniu sa pristúpiť uvedenie údajov, ktoré umožňujú vytvoriť si komplexnejší obraz o okolnostiach činu, o účasti ďalších osôb na jeho spáchaní, poprípade

aktívna účasť obvineného na iných dôkazných úkonoch, než je jeho výsluch (rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, preverka výpovede na mieste činu). Taká súčinnosť musí byť poskytnutá orgánom prípravného konania, nakoľko už tie musia objasniť čin (a to aj procesným dokazovaním, vedeným v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku, nie len 'operatívne') do tej miery, aby mohla byť podaná obžaloba alebo návrh na schválenie dohody o vine a treste (samozrejme, obžaloba ani za týchto okolností nemusí v súdnom konaní uspieť, čo nie je na účel stanoviska potrebné bližšie rozoberať). Súd potom prejednáva vec ako spor medzi obžalobou a obhajobou, podľa zásad kontradiktórneho procesu, aj keď v aktuálnej právnej úprave sčasti modifikovaných, najmä možnosťou súdu vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhli (§ 2 ods. 11 Trestného poriadku). Zdvojené (ďalšie) použitie určitej (faktickej) okolnosti ako (právne) poľahčujúcej (alebo pritŕžujúcej) okolnosti je teda podmienené určitým obsahovo - novým prvkom, ktorý presahuje podstatu prvého z oboch posúdení - aktuálny príklad je uvedený vyššie (alebo musí ísť o dve rôzne faktické okolnosti).“

Keďže v predmetnej veci nedošlo zo strany obvinenej k takto kvalifikovanej súčinnosti s orgánmi činnými v trestnom konaní, akú predpokladá § 36 písm. n) Trestného zákona v zmysle citovaného stanoviska, nebolo možné túto poľahčujúcu okolnosť v jej prospech priznať.

Zo skôr prezentovaných skutočností nachádzajúcich sa vyššie v konštatlačnej časti aktuálneho uznesenia dovolacieho súdu vyplýva, že dovolacie námietky obvinenej sú v celom rozsahu nedôvodné a vecne nesúvisiace. Je totiž vylúčené, že by obvinenej bol uložený trest mimo zákonom uloženej trestnej sadzby, resp. taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa [ako predpokladá dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku]. Zostáva zopakovať, že krajský súd uložil obvinenej trest odňatia slobody vo výmere, ktorá je plne v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného zákona, čo v žiadnom prípade nepredstavuje pochybenie hmotnoprávnej, resp. procesnej povahy (a toľž nenaplnia v naznačenom kontexte žiaden dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku).

S ohľadom na vyššie uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že v trestnej veci obvinenej nemožno konštatovať naplnenie žiadneho dovolacieho dôvodu, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.